

Designfiktionser Folkhälsa 2050

Carola Fransson
Tove Cullhed
Eva Jonsson

Designfiktioner Folkhälsa 2050

Sjuk- och hälsovården står inför stora utmaningar och måste införa helt nya synsätt och arbetssätt för att skapa ett hållbart åldrande. Människan lever allt längre, enligt FN är medellivslängden i Sverige år 2300 105 år. I framtiden måste det preventiva arbetet vara i fokus så att människor väljer en hälsosam livsstil och undviker sjukdom. Den digitala tekniken och de möjligheter som redan finns och som är under utveckling behöver nyttjas i högre grad och i nya sammanhang. Det

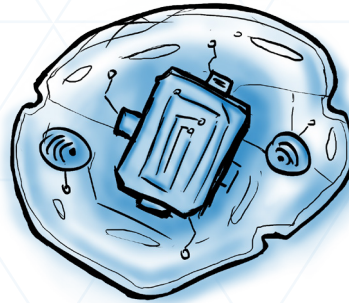
växande antalet äldre ställer stora utmaningar, men också möjligheter för samhälle, näringsliv och företag. Det kan med teknikens hjälp vara möjligt att leva ett aktivt och självständigt liv oavsett ålder, sjukdom och funktionshinder.

”Framtidens hälsa är mer automatiserad, datadriven och realiseras genom patienten/medborgarens eget ansvar....Sjukhusen är inga stora, centrala institutioner utan mer

nätverkspunkter där allt vetande och data från satellit-sjukhus samlas och analyseras... I framtiden har människor lika stort intresse av att veta mer om sin biologi och sin kropp, som många idag har att veta allt om sin bil”
ur Scenario 04:2017

KONCEPT FÖR NYFÖDDA

Syfte: 2050 opereras ett hälsochip in på alla nyfödda. Via chipet kan den lokala folkhälsoförvaltningen följa barnets utveckling och i de kontinuerliga hälsosamtalen med föräldrarna diskutera tex födoämnesallergier, amning etc för att senare komma in på näringsriktig kost, övervikt/fetma, fysisk aktivitet, stress, rökning, alkohol, narkotika etc.

Hälsochip garanterar ett långt och gott liv

Utdrag ur dagbok av Stina, 29 år, förstföderska:

Idag gick vi en skön promenad i vårso-len. Alma har precis börjat gå och tyckte det roligaste var alla vattenpölar som låg kvar efter gårdagens regn. Ikväll ska vi fira ettårsdag med tårta och hela släkten på besök!

Tänk vad skönt att allt ordnat sig så bra efter det som upptäcktes redan under graviditeten. Genom den nya utvecklade fosterdiagnostiken visade det sig att barnet jag bar på hade en ovanlig autoimmun sjukdom som skulle kunna innebära livsfara utan rätt inställd medicin.

Läkarna lugnade mig med att det häl-sochip man numera opererar in på alla nyfödda, kontinuerligt skulle följa läget och direkt signalera eventuella behov av ny dosering eller byte av medicin. Jag kände mig ändå väldigt orolig. Jag själv hade ju ingen egen erfarenhet av att växa med ett hälsochip men jag hade som tur var flera bekanta som fått barn och alla var väldigt nöjda – precis som jag idag!

Eftersom man upptäckt en ovanlig sjuk-dom på vårt barn, fick jag ligga på det centrala nätverkssjukhuset och inte på den lokala förlossningscentralen där de flesta föder och får chipet inplacerat. Vår dotter Alma fick chipet inplacerat efter två dagar på förlossningsavdelningen och det började direkt att sända data. Läkarna hade redan designat det man trodde skulle vara den rätta medicinen och dosen för Alma och nu kunde man

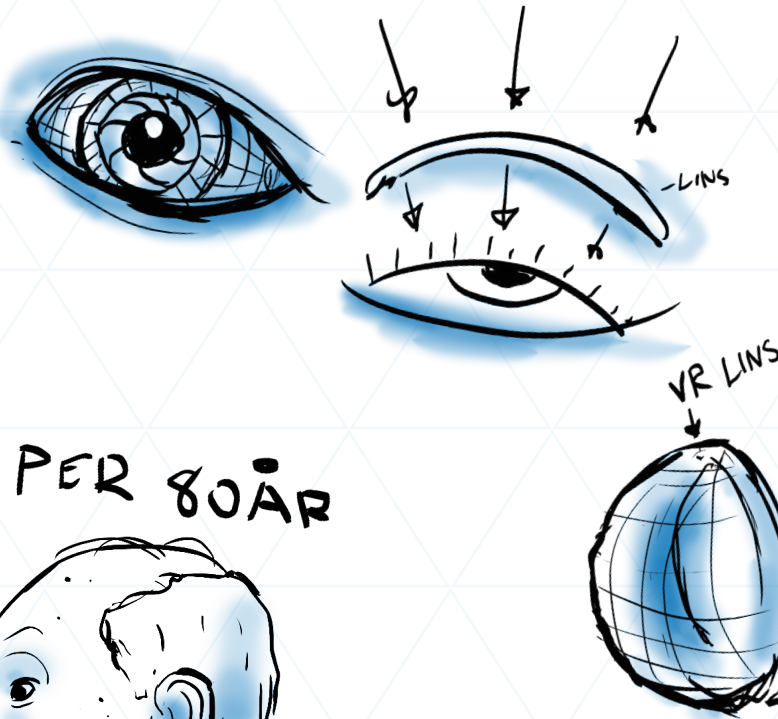
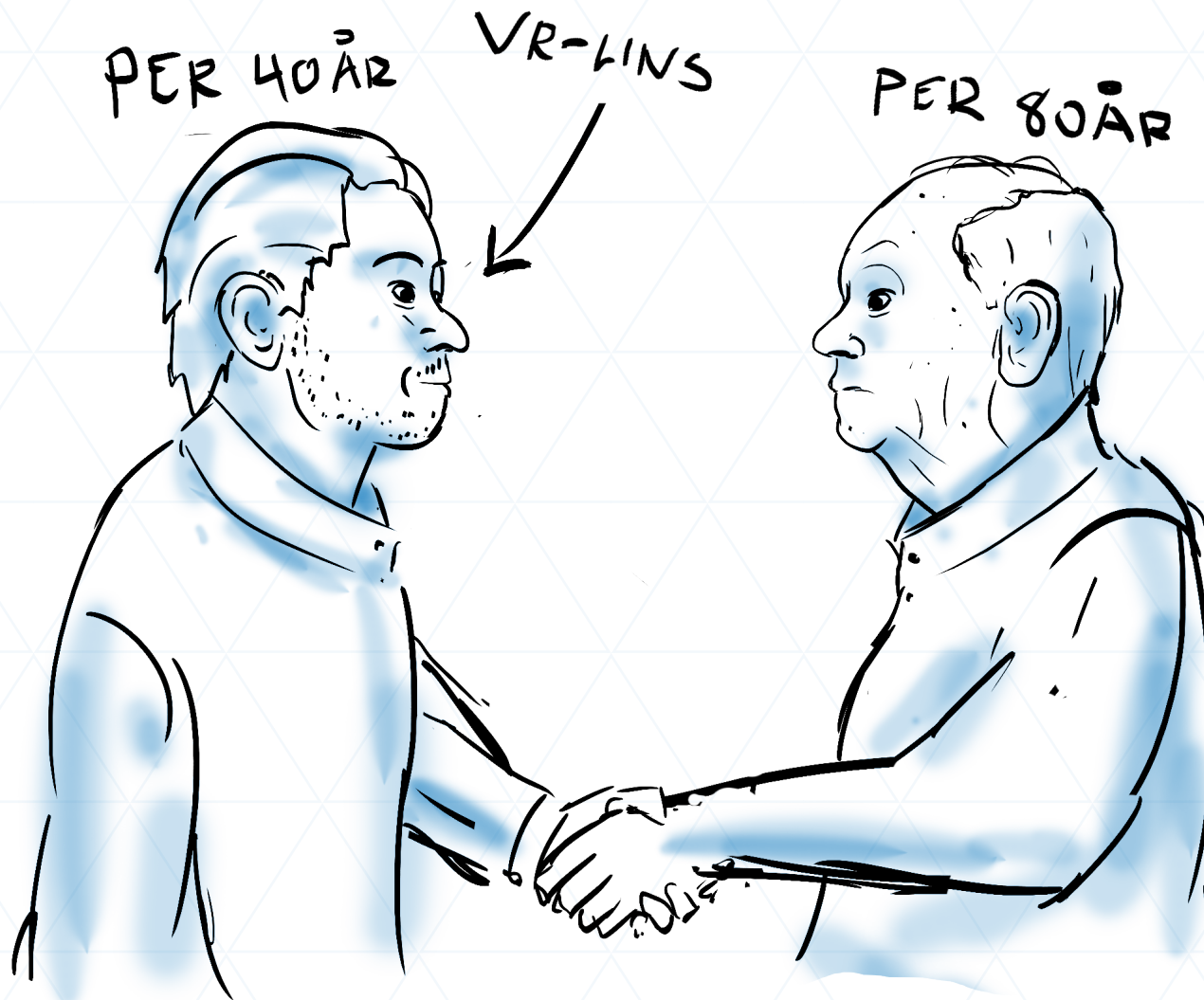
med data från chipet avläsa responsen från den lilla kroppen. Datan visade att man gjort vissa felkalkyler så vi fick stanna kvar ytterligare en dag så att man kunde ställa om medicinen. Jag kände mig mycket lugnare och tryggare när jag såg hur fint det funkade med återkopp-lingen från chipet.

Året som gått med Alma har varit helt fantastiskt och hon utvecklas till en pigg och nyfiken tjej, trots sjukdomen hon bär på. Chipet har fungerat suveränt och jag känner mig så trygg att jag också själv kan följa hennes värden via mobilen. Vi har kontinuerlig kontakt med vår läkare också via mobilen och kan stämma av frågor där väldigt enkelt. Vi har inte behövt ligga inne alls på nätverkssjukhu-set utan kunnat göra de IRL-besök som behövs på vår lokala hälsocentral.

KONCEPT FÖR MELLANÅLDERN

Syfte: Få alla intresserade av sin hälsa och därigenom minska insjuknande i hjärt- och kärlsjukdom och diabetes. VR är lösningen för att påverka individerna.

VR-lins gör oss friska

Utdrag ur dagbok av Per, 40 år:

Jag hade slarvat med kost och motion och inte heller uppmärksammat att jag kan se mina värden direkt om jag gör nåt bra eller mindre bra. Men förra månaden visade min VR-lins hur jag kommer att se ut och må om ett tag om jag inte tar tag i mitt liv. Det uppmuntrade mig att börja äta rätt och röra på mig.

Jag kollar nu direkt hur mina värden förändras (blodtryck, vikt, kolesterol mm) då jag ätit rätt och rört på mig. De samlas in via det chip som vi alla nu har sen via var nyfödda. Missar jag några gånger så visar VR-linsen igen hur jag kan må och se ut om jag sköter mig, vilket uppmuntrar mig.

KONCEPT FÖR ÄLDRE

Syfte: Behålla hälsan för äldre livet ut och minimera kontakter med vårdgivare. Robotar är lösningen på kompetensförsörjningsproblematiken inom äldreomsorgen.

Robot, 3D-mat och VR-lins gör livet som äldre bättre

Utdrag ur dagbok av Agda, 85 år.

Jag blev i morse som vanligt väckt av min robot Eira spelade min favoritmusik. Jag tycker så mycket om mitt nya hem på boendet och min nyfunna robotassistent och vän. VR-linsen som alltid sitter på våra ögon

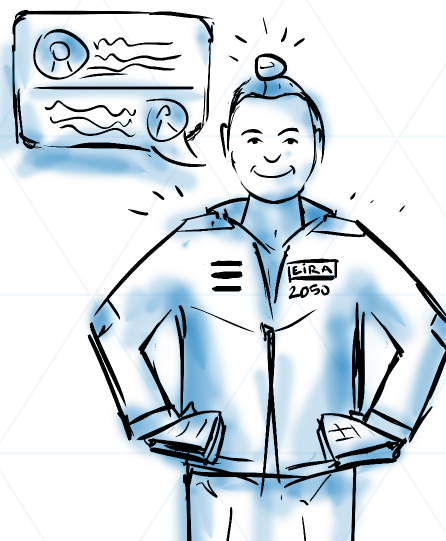

gör att tapeten och tavlorna, möbler, koppar etc ser ut som jag är van vid från villan jag bott i större delen av mitt liv. Det känns som hemma och det är dessutom bra för att undvika att demensen drabbar mig snabbare än nödvändigt. När en person stiger in i min lägenhet aktiveras linsen till mina inställningar och alla ser samma projiceringar. Samma sak gäller om jag hälsar på hos någon av mina grannar, då ser jag deras tidigare hem. Vi tycker mycket om att dela historier om våra gamla saker och minnen från våra liv.

Idag valde jag att äta frukost med de andra på boendet. Våra 3D-printers hade som vanligt ett stort urval av rätter till frukost. Chipet visade att mina värden var bra men att hjärndepåerna och B-vitaminet i kroppen är lite låga så jag fick det tillsatt i min omelett med smörgås till, det var mycket gott. Efter frukosten var det dags för min morgonmedicin. Eira kollade mina värden och konstaterade att medicineringen behövde justeras något.

Vi gamla skulle inte klara oss utan Eira och de andra robotarna. Jag får ofta påminna mig om att de är just robotar, det är bara när Eira blir mycket trött och hon är urladdad på solenergi som det märks, i övrigt är hon precis som vilken människa som helst. En extra

fin och omtänksam människa. Det finns inte tillräckligt med arbetskraft gällande mänsklig vård- och omsorgspersonal, men det gör faktiskt inget för robotarna har obegränsat med tid för oss. De täcker våra sociala, hygienmässiga, medicinska och motionsmässiga behov. Dessutom ser de till att vi får frisk luft ute varje dag och de ser till att våra hjärnor utmanas. På boendet umgås vi gamla med varandra men robotarna är alltid med

för att underlätta promenader, servering av kaffe etc etc. Sjukhusen finns kvar men de har blivit färre och kräver betydligt mindre resurser än förr.

3D-printers som skriver ut vår mat är fantastiska. De skriver ut individuellt anpassad mat, och tar hänsyn till mängden som vi behöver för att må bra, både utifrån våra värden och för att hålla oss på en hälsosam vikt. Maten är näringsrik, ekologisk och mestadels grön. Insekter har blivit en basråvara i vår kost.

Eira är mycket värdefull gällande kontakter med min familj. Hon visar mig regelbundet glimtar från barnens och barnbarnens liv via olika sociala medier. Eira jobbar med min släktforskning och snappar dagligen upp mina små berättelser, som tillsammans med bevarade foton skapar liv i vår släkthistoria. Det är mycket uppskattat av min familj och när vi ses har vi alltid intressanta samtal om hur det var förr jämfört med nu.

Hur påverkas organisationen?

Att bli övervakad kan medföra risker som regionen behöver hantera. Det handlar om individens integritet, skydda dem så att inte nån blir överfallen och chip tas ut genom illegala operationer, då vissa vill dölja sitt osunda leverne, sjukdomar etc. Men aktiv påverkande prevention är nödvändigt för att vår region ska leva. Vi blir många fler äldre och vi har inte ekonomisk möjlighet att ta hand om alla nyinsjuknanden om vi fortsätter som idag.

Kan det utvecklas en "svart marknad" där man kan köpa och operera in chip som sänder "friska" data?

Region Norrbotten har mycket att vinna på att designfiktionerna blir verklighet när det gäller kostnader för vård och omsorg samt förebyggande arbete som främjar hälsa. Teknikutvecklingen medför ett hälsosamt och aktivt åldrande samtidigt som vi löser utmaningar kring kompetensförsörjning då befolkningen blir allt äldre samtidigt som de som är i arbetsför ålder får allt fler att försörja.

